

"תודתי וברכתי בעד גודל שקידת עבודתו הפוריה, לחלצני אותי ו"

לימין רבותינו נשיאנו

הרב ד"ר אליהו יונג
היה תלמיד חכם עצום
שהחזיק גם בתארים
אקדמאים רבים והיה
מהבולטים שבעסקנים
היהודים בארצות
הברית, ומידידי חב"ד.
פעמים רבות עמד לימין
עבודתם המסועפת של
כ"ק אדמו"ר הרי"צ
וכ"ק אדמו"ר מה"מ,
כאשר הרבי הרי"צ
הכביר עליו שבחים לרוב
על עבודתו החרוצה
ואישיותו המיוחדת. לא
פלא שב'דינר' שהתקיים
למען ישיבת "תומכי
תמימים", ישב לצד הרבי
והרבי הרי"צ • "בית
משיח" חושף לראשונה
טפח ממערכת הקשרים
היחודית של הרב ד"ר
אליהו יונג, מחשובי
רבני ארה"ב עם רבותינו
נשיאינו • מסמך מרתק

מאת שניאור זלמן ברגר

בגיליון 893 של "בית משיח" התפרסמה תמונה מיוחדת בת כמעט שבעים שנה בה נראים כ"ק אדמו"ר הריי"צ נייע ולצדו חתניו הרבי מה"מ והרש"ג, וכן הרב יוסף דובער סולובייצ'יק. התמונה (המופיעה גם כאן בתחילת הכתבה) צולמה ב'דינר' מיוחד שנערך בניו יורק לטובת ישיבת "תומכי תמימים". בצד ימין של התמונה, לצדו של הרבי, נראה יושב הרב ד"ר אליהו יונג.

מיהו אותו רב וד"ר שזכה לשבת בשולחן הנשיאות המכובד באותו 'דינר' לצדו של הרבי מה"מ?

ממחקר שערכתי על אודות אישיותו עולה, כי הרב ד"ר אליהו יונג היה איש אשכולות שנדיר למצוא כדוגמתו. הוא היה תלמיד חכם מופלג, נואם בחסד עליון, כותב מאמרים רהוטים שאת מאמריו בלעו אלפים בשקיקה. יחד עם זאת כיהן בתפקידים בכירים בארגון הגיוניט, ובמשך עשרות שנים פעל באינטנסיביות למען הרמת קרן התורה בכל רחבי תבל, לצד סיוע גשמי ופעולות הצלה בימי השואה.

עשרות שנים עמד הרב ד"ר אליהו יונג לימין רבותינו נשיאנו שפנו אליו בנושאים רבים ומגוונים, מהקמת מקוואות בארצות הברית, עבור דרך סיוע בהצלת אדמו"ר הריי"צ בשואה יחד עם עוד חסידי חב"ד, וכלה במעורבות במשלוח מצות ליהודי ברית המועצות ועזרה לפסח. לא בכדי זכה בכבוד הנדיר לשבת לצדם של רבותינו נשיאנו באותו מעמד.

על אף שנשא בתפקידים רמים ונעלים, הוא היה יהודי חביב ובעל מאור פנים, ידידותי ונחמד. הוא דיבר עם כולם בגובה העיניים והיה איש משפחה מופלא, שדאג ככל יכולתו למשפחתו הקרובה והרחוקה, גם לאלו שהתגוררו בארץ הקודש. האמת היא, שכל עם ישראל היה בעבורו משפחה אחת גדולה שיש להתאמץ בשבילים, אחרת קשה להבין כיצד יהודי אחד כיהן בתפקידים בכירים באגודת ישראל, בפא"י, בסוכנות ובגיוניט וגם היה נכבד בעיני כלל החוגים.

מחזיק בשורה של תפקידים מפתח

הרב אליהו יונג המכונה גם "ליאו יונג", נולד בשנת תרנ"ב בעיר אונגאריש ברוד שבאוסטריה, לאביו הרב ד"ר מאיר צבי יונג. האב בראשית דרכו היה רב בעירו, בה גם יסד וניהל ישיבה משולבת עם בית ספר תיכון, ראשונה מסוגה באותו זמן. בשנים הבאות עבר ללונדון, שם כיהן כראש בית הדין וראש אגודת הקהילות החרדיות בלונדון וכנשיא 'אגודת ישראל' באנגליה.

כשבגר מעט הרב ד"ר אליהו יונג הוא החל ללמוד בישיבות הונגריה ובהן בישיבת גאלאנטה בראשות הרב יוסף צבי דושינסקי, לימים גאב"ד ירושלים. בשנים הבאות הוסיף והשתלם בלימודיו בבית המדרש לרבנים של הרב ד"ר הילדסהיימר בברלין, שם הוסמך לרבנות על ידי הגאון הרב דוד צבי הופמן. בהמשך למד לימודים אקדמאיים באוניברסיטאות וינה, ברלין, לונדון ועוד, שם קיבל שורה של תארים ובהם ד"ר לפילוסופיה. מעניין הדבר שהד"ר לפילוסופיה, לצד ידענותו הרחבה בפילוסופיה יהודית, היה רוב חייו עסוק בעשייה פרקטית וביצועית למען עמו.

לשדה העסקנות נכנס בשנת תרע"ו בתפקיד מזכיר הלגה למהנדסים

יהודיים "סיני" בלונדון, והיה פעיל בשדה החינוך. בשנת תר"פ היגר לארצות הברית שם כיהן כרב קהילת "כנסת ישראל" בעיר קליבלנד. שנתיים אחר כך נשא לאישה את יענטא שיינא, המכונה "אירמה", לבית רוטשילד מציריך.

בתרפ"ב מונה לרב הגויאיש סנטר – המרכז היהודי במנהטן, שהוקם חמש שנים קודם לכן. המרכז שוכן מאז ועד היום בבניין רב קומות, בו מתנהלת פעילות יהודית זה קרוב למאה שנה. למעלה מששים שנה כיהן כרב ה"גויאיש סנטר".

בעשרות שנות כהונתו כרב וכאיש ציבור רם מעלה, פיתח פעילות ענפה למען ערכי היהדות, למען חינוך ילדי ישראל בדרך ישראל סבא ולמען הישוב בארץ ישראל. בפעולותיו שילב גשמיות ורוחניות. עיקר מטרותיו ושאיפתו בכל מעשיו היה לעשות טוב לזולת בכל תחום ובכל מצב, גם במחיר של עמל ויזע.

בשנת תרפ"ג כיהן בתפקיד היוקרתי – מזכיר הכנסיה העולמית הראשונה של אגודת ישראל שהתקיימה בווינה, והיה פעיל בכיר באגודת ישראל עד שעזב אותה בשנת תרפ"ט, כאשר התמנה לחבר מועצת הסוכנות היהודית. במקביל, משנת תרפ"ח עד תרצ"ד כיהן כנשיא התאחדות הקהילות האורתודוקסיות בארצות הברית הידועים בכינוי: OU.

משנת תרצ"א החל להרצות קורסים בתורת המוסר היהדות בישיבה יוניברסיטי בניו יורק. בשנים הבאות מונה ליו"ר הוועדה העולמית של הגיוניט לתרבות ודת, ובתפקיד זה סייע לקהילות ויהודים פרטיים בכל רחבי תבל. במסגרת זו ביקר פעמים רבות באירופה ובארץ הקודש, ואף ערך ביקורים חשובים בצפון אפריקה, דרום אמריקה ובאירן.

משנת תרצ"ה כיהן כיו"ר ועדת המומחים לחוק הכשרות מטעם ממשלת מדינת ניו יורק, נשיא הוועדה לתמיכה במרכז הרפואי 'שערי צדק' בירושלים, מייסדי 'פועלי אגודת

02 חברי ועד הפועל של אגודת ישראל בשנת תרפ"ג בזמן הכנסיה הגדולה של אגודת ישראל. יושב שלישי מימין: הרב יעקב רוזנטיין נשיא אגו"י. עומד שני מימין: הרב מאיר שפירא, לימים מייסד ישיבת חכמי לובלין והדף היומי. עומד שלישי משמאל: הרב ד"ר אליהו יונג

"מקום נכבד נתבצר לו להרב יונג בהיכל הרבנות האמריקאית"

בשלהי שנת תרפ"ט הגיע כ"ק אדמו"ר הרי"צ לארצות הברית, ושהה בה קרוב לשנה. במהלך הביקור השתתף אדמו"ר הרי"צ בשני אירועים שנערכו ב"ג'ואיש סנטר" בו כיהן הרב יונג כרב. המעמד הראשון התקיים באסרו חג של שמחת תורה תר"צ. במודעה שפורסמה בעיתון "מארגען זשורנאל" פורסמה הזמנה לערב מיוחד לכבוד אדמו"ר הרי"צ כשעל ההזמנה היו חתומים חשובי רבנים מכמה חוגים, ובהם הרב אליהו יונג.

בהמשך ביקורו בארה"ב, ערך אדמו"ר הרי"צ מסע בקרב קהילות יהודיות בארצות הברית. לקראת יציאתו למסע נערך ב"ג'ואיש סנטר" אירוע חגיגי בהשתתפות רבנים ונשיאי קהילות. יש לשער שגם הרב אליהו יונג נטל חלק באירוע שהתקיים בבית כנסת בו כיהן כרב.

האם רק באירועים אלו נוצר הקשר שלו עם אדמו"ר הרי"צ או שהיה קשר קודם, במסגרת שלל תפקידיו של הרב יונג באירופה ובארצות הברית זה שנים ארוכות? על כך אין לנו מענה ברור, אך זאת סביר להניח, כי לאור התחקיר שעשיתי, כל מה שאציג בהמשך הכתובים, אינו אלא טפח ממסכת

הסמוך לגדרה.

חרף היותו חבר מועצת הסוכנות והתפטרותו ממפלגת 'אגודת ישראל', הרי שבשנת תש"ט מונה לנשיא תנועת 'בית יעקב' שתחת 'אגודת ישראל'. עם 'בית יעקב' עמד קשר עוד מימי הבראשית של הארגון, כאשר היה מהתומכים המרכזיים של סמינר 'בית יעקב' בקרקוב.

עוד נשא עוד בתפקידים רבים, אך נסתפק באלו החשובים שמנינו עד עתה.

הרב יונג שהיה תלמיד חכם מופלג והוגה דעות נודע, פירסם ספרים ומאמרים תורניים ואידאולוגיים רבים, תירגם לאנגלית את מסכתות יומא ועירובין, פירסם מחקרים רבים בענייני יהדות והלכה, מהם גם באנגלית. הוא אף התכתב בהלכה עם רבנים חשובים. כך שמו מוזכר בשו"ת "אגרות משה" של הגר"מ פיינשטיין וכן בשו"ת של יבלחט"א הגר"מ שטרנבוך שליט"א, גאב"ד העדה החרדית.

ליום הולדתו השבעים, והוא בשיא פעילותו, לא נערכה יום הולדת ססגונית ולא נערך כל טקס. הדבר היחיד שציין יום הולדת חשוב זה, היה בדמות ספר פלפולים ומחקרים תורניים שנכתב לכבודו. בין העורכים היה ידידו הגאון הנודע הרב מנחם מענדל כשר, עורך 'תורה שלימה', שהרב יונג עמד בראש הוועד למען פרויקט זה.

המרכז הקהילתי "ג'ואיש סנטר" בו כיהן ברבנות. כאן ביקר אדמו"ר הרי"צ מספר פעמים

ישראל ונשיא הכבוד שלהם, ומראשי העוזרים להתנחלותם בנקודות ישוב בארץ ישראל. כבר בחייו נקרא על שמו אחד הישובים שהקים – "כפר אליהו"

קשרים ענפה של האי גברא רבה עם תנועת חב"ד ונשיאיה.

במאמר שכתב הרב שמחה עלברג בביטאון 'הפרדס', בשנת תשי"ד, הוא כותב:

"לב טוב יש לו להרב יונג וטוב לבו הוא טבעי בלי שום פניות של פוליטיקה. משתתף הוא בצערו של כל סובל ונדכה, עזרה לתלמידי חכמים ורבנים הוא מעניק מקופה המיוחדת שנוסדה על ידו לשם החזקת תלמידי חכמים בשם 'עזרה לרבנים'. בדאגה אבהית הוא מסור לכל ישיבה ומוסד תורני, כל ישיבה וישיבה מקבלת ממנו תמיכה וסעד.

"על ידי השפעתו נעשה בית הכנסת שלו [הגיואיט שנטר] מקום ועד לחכמים. הרבה מגדולי הדור וביניהם הגרמ"מ עפשטיין זצ"ל [ראש ישיבת סלבודקה], והאדמו"ר [הריי"צ] מליובאוויטש זצ"ל היו מבקרים מפעם לפעם את בית הכנסת, התפללו שמה ונאספו על ידם סכומים הגונים לטובת ישיבותיהם. במשך הזמן בית הכנסת של הרב יונג נעשה לכתובת מרכזית לכל מפעל ציבורי ולכל דבר וענין של תורה וצדקה.

"מקום נכבד נתבצר לו להרב יונג בהיכל הרבנות האמריקאית, שמו מתנוסס לתפארת בטור הרבנים בעלי השם, וכה לחי".

כפי שיסופר לקמן, הרב יונג ומתפללי הגיואיט שנטר עוד קודם לכן, סייעו רבות להצלת אדמו"ר הריי"צ בתקופת מלחמת העולם השנייה.

הרבי הריי"צ רותם למען טהרת המשפחה

במהלך ביקורו בארצות הברית, רתם כ"ק אדמו"ר הריי"צ את עדת החסידים להקמת שיעורי חסידות בקהילות השונות, בעוד שאת נשות החסידים רתם לפעילות אינטנסיבית למען קיום דיני טהרת המשפחה. במהלך הביקור נקט פעולות מיוחדות כדי להקים אגודות נשים לצורך מטרה זו.

במקביל פעל אדמו"ר הריי"צ ללא הרף בקרב אנשי אקדמיה שומרי מצוות כדי שיכתבו מאמרים בנושא

הרב יונג בגיל העמידה

טהרת המשפחה, וכך יתרמו רבות לתעמולה שהחלה עם הקמת אגודת הנשים. בין כותבי המאמרים היו הרב ד"ר אליהו יונג וד"ר יעקב סמיטליין, שמאמריהם הודפסו כחוברות באנגלית ובאידיש, ואותן הפיץ אדמו"ר הריי"צ בעותקים רבים.

בטרם עזב אדמו"ר הריי"צ את ארצות הברית בקיץ תרצ"ז, דיבר עם הרב יונג והציע לו לרתום את עיתון 'יאנג איזרעאל' להפצת ענין טהרת המשפחה. בנושא זה התכתבו ביניהם גם לאחר שהרבי עזב את ארצות הברית. באגרת מחודש כסלו תרצ"א כותב אדמו"ר הריי"צ: **"הרב ד"ר יאנג שי'... וזה לא כבר קבלתי ממנו מכתב בהתקרבות גדולה וברגש חם ובתשובתי הזכרתי על מה שהבטיחני, וחושב אני אשר אם היו מתוועדים יחדיו היאנג איזרעאל עם מר שיף והד"ר יאנג שי', היו יכולים לברוא אחדות בעבודה והיו באים לתוצאות טובות"** (אג"ק ח"ב אגרת תקב).

דברי אדמו"ר הריי"צ נגעו ללב, ובשנים הבאות עסק רבות בענין המקוואות, כפי שמסופר בהקדמה לספר היובל שיצא לכבודו בשנים מאוחרות יותר:

"כנואם מזהיר מופיע הרב ד"ר יונג בכל מקום שמתעוררים שם אנשי מעשה לפעולות בעלות תנופה בשטח הדתי. הופעתו האצילית מעוררת כבוד וכובשת לבבות. מן פעולותיו הבולטות ביותר הן נסיעותיו הרבות

על פני ארה"ב, בכדי להפיץ את רעיון קדושת היהדות. הרבה מהרצאותיו הקדיש לנושא טהרת המשפחה וייסוד מקוואות. בראשיתו היה בדבר זה משום חידוש גדול. רבים וכן שלמים לא העזו לעורר בעיה כאובה זו ולדרוש עליה בחוגים דוברי אנגלית, והוא ברוב חינו ובנועם דבריו מצא את הדרך הנכונה וידע כיצד לנגוע בשאלה עדינה זו ולהרצות בפני עם ועדה על חשיבות נושא זה וקידש שם שמים ברבים".

ואכן בזכותו נבנו מקוואות טהרה בכל רחבי ארצות הברית, בעלי סטנדרטים גבוהים, הן בתנאי הבניה והנחות והן מן הצד ההלכתי.

אין בידינו פרטים רבים על הקשר בין הרב יונג לחב"ד בתקופה שבין ביקור אדמו"ר הריי"צ בשנת תרצ"ז לבין מלחמת העולם השנייה, אך מסעודת המלוה מלכה שהתקיימה בשנת תרצ"ד, ניתן להבין שהוא נחשב לידד חב"ד.

היה זה במוצאי שבת אור לראש חודש כסלו תרצ"ד, כאשר נערכה מלוה מלכה מפוארת לכבוד הרב יצחק הורביץ (מתמיד), שהגיע כשד"ר לארצות הברית. סעודת המלוה מלכה נערכה בבית הרב חיים זלמן קרעמער יו"ר אגודת חסידי חב"ד, ולאירוע הוזמנו רבנים ובעלי בתים נכבדים. בין המשתתפים היו גם אישים שנחשבו לעמודי התווך של חב"ד בניו יורק באותה תקופה: הרב ישראל גייקובסון מראשי אגו"ח, הרב דובער ריבקין, הרב שלמה אהרן קזרנובסקי, ועוד. ובין האורחים נמנה גם הרב אליהו יונג, שישב במהלך ההתוועדות לצד האורח הנכבד ר' איצ'ה מתמיד.

בסרט שתיעד מעמד זה, נראה הרב אליהו יונג מאיר פנים כהרגלו ורוקד בשמחה עם הנוכחים.

"נחוץ לי להתראות עם ידידי"

בשנים הבאות השתתף הרב יונג באירועים חב"דיים רבים והיה שותף לפעילות חב"דית. מפיסות מידע הפזורות במקומות שונים, ניתן להבין כי פעל רבות למען תנועת חב"ד.

בחודש אלול תרצ"ז התקיימה הכנסיה הגדולה השלישית של 'אגודת ישראל' במארינבאד שבצ'כסלובקיה. מנהיגי אגדת ישראל מכל רחבי תבל

בזה הנני להגיד לו תודתי וברכתי
בעד גודל שקידת עבודתו הפוריה
לחלצני אותי ואת בני ביתי מן המיצר
באופן נעלה ומסודר. תודה על העבר
ובקשה על להבא להביא הדבר אשר
התחיל מהכח אל הפועל הטוב [הכוונה
שיסייע לקבלת ויזות לארצות הברית
עבור אדמו"ר הרי"צ ובני ביתו].

בעמל רב ובהוצאה מרובה
עלה בידי בעזה"י להעתיק לליטא
חלק מהשיבה המרכזית שלי
תומכי תמימים באטוואצק, וחלק
מאת המחלקות בווארשא, לאדז',
קאלושין, חעלם ועוד. וחלק גדול עוד
נשאר בפולין מחוסר אמצעים אצלי
להעתיקם והתלמידים שי' הם שם
בסכנה גדולה, יחוס השי"ת וירחם
עליהם ויתן לי היכולת להביאם בקרוב
ממש לליטא צלחה.

פנית על ידי חתני הרב ר"ש
שי' גורארי' אל הדזאינט באיראפא
בבקשת עזר על העתקת הישיבות שלי
מפולין לליטא בסך ארבעת אלפים
דולר. כן פנית בנידון זה בתלגרמה
אל הדזאינט בנויארק. ובזה הנני פונה
לידידי שי' אפשר יואיל נא לתמוך את
בקשתי האמורה שתתמלא בהקדם
האפשרי".

הרבי מוסיף ומברכו, שה' יעזור לו
בכל הדרוש לו בגשמיות וברוחניות,
וגם מבקשו למסור תודתו וברכתו
למתפללי בית הכנסת שלו, הגיואיש
סנטר במנהטן: "בעד התענינותם
לטובתי בחיבה ובאהבת ישראל, תודה
בעד העבר ובקשה על להבא, ובגלל
זאת יעזרם השי"ת בכל טוב בגשמיות
וברוחניות". [אג"ק ח"ה אגרת א'קלן].

בהמשך ביקשו הרבי הרי"צ לפעול
במסגרת הגיוינט לטובת התמימים
שברחו מפולין ועברו מסע נדודים
ארוך ומייגע דרך ליטא, קובה-יפן עד
לשנחאי הרחוקה, שם נשאר עד תום
המלחמה. ארגון הגיוינט אכן סייע
רבות לתלמידי הישיבה בכל התחנות
בהן שהו עד שהגיעו לארצות הברית.

אגרת הפורים

זמן קצר לפני פורים ת"ש דרכו
רגליו של אדמו"ר הרי"צ על אדמת
ארה"ב, אוד מוצל מאש, בשארית
כוחותיו. אף על פי כן, הכריז הרבי
הרי"צ כי 'אמריקה אינה שונה', ומיד

כתב ספרים רבים

הנה קצה החוט שיש בידינו בנושא זה:
לאחר חודשים בהם היה נצור
בורשה תחת כיבוש נאצי, הגיע אדמו"ר
הרי"צ לריגא, בה עוד שרר שלטון
עצמאי. היה זה ביום ה' בטבת. תשעה
ימים לאחר מכן, שיגר מר סמואל
(יקותיאל) קרעמער (עורך דין, מפעילי
אגודת חסידי חב"ד ומראשי העוסקים
בהצלת אדמו"ר הרי"צ) מברק אל
הרב מרדכי חפץ, מחשובי חסידי חב"ד
בריגא, בו הוא מציע שאדמו"ר הרי"צ
ישגר מברק להודות לד"ר אליהו יונג
ולחברי ה"סינטר" על עזרתם בעבר
ובעתיד. כנראה שחלקו בהצלת הרבי
היה חשוב ונכבד.

בו ביום שיגר אדמו"ר הרי"צ
מכתב ארוך ומפורט לרב יונג, בו הוא
מודה על העבר ומבקש ממנו עזרה
להשגת ויזות בשביל האדמו"ר וכן
עזרה כספית עבור תלמידי הישיבה
שנמלטו מורשה:

ב"ה. י"ד טבת ת"ש

ריגא

ידידי הרב הנכבד והכי נעלה, רב
פעלים, משכיל על דבר טוב, אי"א
מוה"ר אלי' שי' המכונה ד"ר יונג

ניו יארק

שלום וברכה!

הגיעו לכנסיה החשובה זו, ביניהם
גם הרב יונג. אדמו"ר הרי"צ ששהה
באותה עת באוסטריה הסמוכה, ביקש
מהרב חודקוב שידאג שהרב אליהו יונג
יגיע אליו ליום אחד:

"נחוץ לי במאוד להתראות עם
ידידי הרב הנכבד והכי נעלה מוה"ר
[מוה"ר ליאון] שי' יאנג מנויארק,
וידבר ידידי אתו עמו אשר יואיל נא
לבא אלי לאטוואצק על יום אחד –
מימי החול – כי הענינים המה נחוצים
ביותר בעיני הכלל, והנני מסגיר בזה
מכתב אליו" (אג"ק י"ז אגרת ויתכד).

על עזרתו באותן שנים עולה גם
ממכתב נוסף שנכתב בחודש אלול
תרח"צ, בו כותב אדמו"ר הרי"צ
לרב ישראל גייקובסון יו"ר אגו"ח
בארה"ב, שכדי לקבל מהגיוינט סכום
גדול עבור "תומכי תמימים" בפולין,
יש להיפגש עם אחד ממנהלי הגיוינט,
ובפגישה זו צריך להשתתף גם הרב יונג.

בימי השואה פעל הרב יונג בדרכים
שונות ומגוונות להצלת אלפי יהודים
ולסיוע בכל דרך אפשרית. הרב יונג אף
היה בין המסייעים החשובים להצלת
אדמו"ר הרי"צ מוורשה הנצורה בימי
השואה. זהו המידע שעולה מהמכתבים
שיובאו להלן, אך פרטי הפעולות שלו
בנידון נותרו עלומים עד היום הזה.

נואם בפני רבני ארץ ישראל

נואם בפני הנהלת ועד הישיבות בארץ ישראל. מימין לשמאל: ד"ר יונג, הרב מאיר קרליץ, הרב יחיאל מיכל טיקוצ'נסקי, הרב יחזקאל סרנא, הרב זלמן סורוצקין, הרב יעקב העניך סנקוביץ

ברוך הבא בשם ד'

מקדמים' אנו בברכת את ידיד מוסדות חב"ד בארץ ובתפוצות, מפי"ב האי גברא יקרא, מנהל מחלקת התרבות תש"כ המיונס באמריקה

הרב ד"ר אליהו יונג

לביקור בארצנו הקדושה

אגודת חסיד חב"ד באה"ק
המושב החקלאי של חסידי חב"ד בספריא
ישיבת תומכי תמימים דליובניץ בת-א
ישיבת תורת אמת בירושלים
ישיבת עולי רוסיה בלוד

חסידות חב"ד מקבלת בברכה את הרב ד"ר יונג.
'הצופה', י"ד שבט תשי"א

מתאים, אלא שערכובים שונים מנעו את הבניה. באגרתו מבהיר אדמו"ר הריי"צ כי הוא בטוח שהרב יונג וחבריו עושים הכל כדי לבנות את המקווה במהרה, ומעודדם לסיים את המקווה כל זמן שהוא גר באזורם (שכן באותם ימים אדמו"ר הריי"צ שהה בבית מלון גרייסטון במנהטן): **"קורת רוח גדול וזכרון טוב יהיה לי אשר יוגמר בית הטבילה בזמן היותי גר בגליל זה"** (אג"ק ח"ה אגרת א'קסו).

בחודשים הבאים הוסיף אדמו"ר הריי"צ ושיגר אגרות רבות, לרבנים שונים, ובהם הרב יונג, בהם זירזם לסיים את בניית המקווה בוועסט סייד שבמנהטן, האזור בו שכן ה"גיואיש סנטר".

כאשר המקווה היה לקראת גמר הבניה בשלהי שנת ת"ש, הציע הרבי לרב יונג לערוך חנוכת בית מפוארת ושיקח חלק בראש החגיגות. על אגרת זו השיב הרב יונג, ועל תשובתו קיבל אגרת מלאה שבחים מאדמו"ר הריי"צ:

"הנה רז"ל אמרו אומרים מקצת שבחו של אדם בפניו וכולו שלא בפניו, הנני בזה לקיים דבריהם לומר מקצת שבחו של ידידי בפנינו כי הנהו עסקן חרוץ בעניני יראת שמים וצדקה

ביום הראשון נרתם להניף את נס היהדות והתורה בארצות הברית.

ימים ספורים בלבד לאחר מכן, בעיצומו של יום הפורים, כתב הרבי הריי"צ מכתב לד"ר יונג, ובו הוא מעורר אותו שוב לעסוק בעניני טהרת ישראל והמקוואות, אותו נושא שעסקו בו עשור קודם לכן.

ב"ה. פורים ת"ש

נויארק

כבוד ידידי הנכבד והכי נעלה, משכיל על דבר טוב, בעל מדות תרומיות, עסקן חרוץ, הרב מוה"ר אלי' שי' המכונה ד"ר יאנג שלום וברכה!

עוד בהיותי באיראפא שמעתי מעבודתו של ידידי שי' בעניני טהרת המשפחה, ואשר על ידי השתתפותו נבנו בתי טבילה מסודרים יפה על צד היותר נעלה, וה' הצליח בידו את אשר התחילו להשתמש בבתי הטבילה [...]. והייתי בטוח אשר בגליל כבוד ידידי שי' בודאי יש בית טבילה מסודר".

מסתבר, שלמרות שהרב יונג בנה מקוואות רבים, הרי שבאזור מגוריו לא היה מקווה. יחד עם עוד כמה רבנים פעל בדרכים שונות להקמת מקווה, ובשלב מסוים אף השיגו מקום

כאשר קרב חג הפסח, גברו הפצרותיהם לקבלת עזרה, ולכל הפחות שיסיפק להם ל"הא לחמא עניא" [אגרות קודש ח"ה אגרת אישג].

הרב יונג נענה במאור פנים לכל קריאה ובקשה שהופנתה אליו מצד הרבי הריי"צ בשלל נושאים. כך כאשר התחוללה פרשת ילדי טהרן, שעה שקבוצת ילדים יתומים-פליטים מבתיים דתיים וחרדים הגיעו לארץ הקודש, ונכפה עליהם חינוך לא דתי.

עזרה נוספת סייע על פי בקשת הרבי, במשלוח איש דת למחנה צבא בארצות הברית, זאת לבקשת חייל ששהה במחנה בקרוליינה ועמו מאות חיילים וקצינים יהודיים.

עוד אנו מוצאים כי בתום המלחמה, כאשר יהודים רבים שהו במחנות העקורים באירופה, ביקשה הנהלת הגיוינט לשלוח נציגים שיסייעו לאנשי הגיוינט שכבר פעלו באירופה. הרבי ביקש מהרב יונג לפעול שישלחו לשם רבנים חרדים שלא יקלו בעבודה הרוחנית עם הניצולים.

הרב יונג אף הגיש עזרה מיוחדת לשיבת "תומכי תמימים" בארצות הברית, שבאותה תקופה החלה פריחתה.

היה זה בחורף תש"ב כאשר ביקשו אדמו"ר הריי"צ לבקר את מר פייארשטיין כדי להתרימו עבור בניין לשיבת "תומכי תמימים" בניו יורק.

בתמונות המתפרסמות בכתבה זו נראה הרב יונג יושב לצד הרבי והרבי הריי"צ בדינר לטובת ישיבת "תומכי תמימים" שנערך בערב ראש חודש תמוז תש"ב באולם מפואר בברוקלין בהשתתפות 600 אורחים חשובים מניו יורק וסביבותיה. אדמו"ר הריי"צ עצמו הגיע לדינר כשלצדו ישבו בשולחן הכבוד שני חתניו, הרבי שכיחן אז כיו"ר 'מרכז לענייני חינוך', ויו"ר 'מחנה ישראל' והרש"ג בתפקיד יו"ר ישיבות 'תומכי תמימים'. בין האורחים בלטו רבנים חשובים ובהם הרב סולובייצ'יק רבה של בוסטון וראש ישיבת יצחק אלחנן, הרב טעלושקין והרב "ד"ר לעא יאנג".

ד"ר אליהו יונג נשא דברים נלהבים על דמותו של נשיא הישיבה ומנהיגה. תמצית נאומו פורסם ב'הקריאה והקדושה' והרי תרגומו מאידיש: "כעת מדבר הרב ד"ר אליהו יונג, המדבר על

הרבי: "כשבקרני הרה"ג והרה"ח... הרב אליהו ש' המכונה דר. יאנג"

בחיבת תורה ומצוות.

באגרת זו מתווספים פרטים לגבי "חגיגת פתיחת בית הטבילה" כדי שתשמש תעמולה רחבה לטהרת המשפחה בעיר כולה, ובשל כך יש לבחור נואמים מפורסמים, ולקבוע את מועד החגיגה לאחר שהתושבים יחזרו מ"מעיינות הישועה ומנאות הדשא" (אג"ק הריי"צ ח"יב אגרת ד'תנב).

באותה תקופה מוסיף הרבי הריי"צ לשבח את הרב יונג על הסיוע שנותן וגם על כך שגייס בעלי בתים בבית הכנסת שלו לטובת עניי אדמו"ר הריי"צ:

"מעומקא דליבא הנני בזה להביע הכרת תודתי הגדולה לידידי ש' עבור רגשי הידידות והמסירות שהראה לי בהשתתפותו הטובה ורבת הערך בעבודתי, וחלק העבודה הגדולה והאחראית שלקח על עצמו בקשר עם זה.

"ביחוד יישר כחו וחילו עבור צרפו להעבודה בעלי בתים חשובים מבית הכנסת שלו, ה' עליהם יחיו, והתקווה תאמצני כי ההתחלה הטובה תצא מן הכח אל הפועל ותלך מחיל אל חיל ויראה ברכה במעשה ידי" (אג"ק ח"יד אגרת ה'רסו).

סיוע לשיגור

מצות ליהודי רוסיה

בתקופת המלחמה עסק אדמו"ר הריי"צ רבות במשלוחי חבילות מזון ליהודי אירופה לצד משלוחים מיוחדים

שהופנו לרווחתם של יהודי רוסיה. בכל שנה לקראת חג הפסח פתח הרבי הריי"צ במבצע מיוחד, מתוך דאגה רבה, לשלוח מצות מהודרות ליהודי רוסיה. לשם כך היה צורך להשיג תקציב עצום, וגם למצוא דרכים יעילות כדי לשלוח את המצות למדינה הקומוניסטית ולוודא שהן יגיעו בשלימות.

גם בנושא זה סייע הרב יונג רבות, בהשתדלות שלו בקרב מנהלי הגיוינט כדי שאלה יקציבו סכומים נכבדים למשלוח המצות.

לכאורה עולה, כי כיון שהרב יונג התגורר בניו יורק, הרי שחלק נכבד מהקשרים עמו נעשו באמצעות פגישות ומסרים בעל פה, ולא הכל נותר בכתובים.

באגרת אדמו"ר הריי"צ אליו משנת תש"א, אנו למדים על עזרתו גם בשנה הקודמת לה:

"אשתקד פניתי אל הדזשוינט למען עזר לפסח בשביל אחינו בני ישראל ש' יושבי רוסיה הישנה [איזורים שהיו בשליטת רוסיה עוד לפני המלחמה] והקציבו \$3000 למטרה זו, אשר גם לידידי ש' היה חלק חשוב במצוה גדולה זו בהשתדלותו והשפעתו הטובה אצל מנהלי הדזשוינט".

אדמו"ר הריי"צ ממשיך וכותב במכתבו, כי גם השנה – תש"א – פונה הוא אל הגיוינט בבקשת עזרה לפסח עבור יהודי רוסיה, אשר מצבם הנורא ירד עוד יותר בזמן האחרון, וכעת,

ב'דינר' למען 'תומכי תמימים' בשנת תש"ב. שלישי מימין: ד"ר יונג, הרבי, הרבי הרי"צ, הרש"ג

גודל האישיות של הרבי מליובאוויטש. הרבה גדולי ישראל פגשתי, אומר הרב יונג, אבל אף אחד מהם לא עשה עלי כזה רושם, כמו מנהיג ישראל הרבי מליובאוויטש".

עם הרבי

באותו מעמד נכבד בשנת תש"ב, נראה הרב יונג יושב ליד הרבי, אך לא ברור מתי נוצר הקשר ביניהם ואיזה אופי היה לו.

בשנת תש"ד הוא כתב אל הרבי ומבקש חומר שיצא לאור על ידי מרכז לענייני חינוך. הרבי אכן נענה ושלח לו חומרים חינוכיים חשובים כשהוא מבאר לו באריכות על חשיבות ספרים אלו. אגרת נוספת אליו אנו מוצאים מחוה"מ סוכות תש"ה.

כשבועיים לפני י' שבט תשי"א פנה אחד הרבנים אל הרבי וביקשו שישפיע על הרב יונג לנסוע לעיר מסוימת. על כך השיבו הרבי: "כפי הידיעה שקיבלתי מהרב יאנג ש'י' הנה נוסע הוא לארץ הקודש ת"י על שבועות אחדים" (אג"ק הרבי, ח"ד אגרת תתעז).

מאגרת זו אנו רואים שהרבי היה מעודכן בצאתו. ואכן, כאשר הגיע לארץ הקודש, פרסמו מוסדות חב"ד מודעה בעיתון "הצופה", ובה דברי ברכה לרגל הגיעו לארץ הקודש:

ברוך הבא בשם ד'

מקדמים אנו בברכה את ידי מוסדות חב"ד בארץ ובתפוצות, מע"כ האי גברא יקרא, מנהל מחלקת התרבות של הג'וינט באמריקה הרב ד"ר אליהו יונג, לביקורו בארצנו הקדושה.

אגודת חסידי חב"ד בארץ הקודש המושב החקלאי של חסידי חב"ד בספריא

ישיבת תומכי תמימים דליובניץ בתל אביב

ישיבת תורת אמת בירושלים

ישיבת עולי רוסיא בלוד

הרב יונג אף סייע רבות לבית ספר למלאכה כבר בימי הקמתו של המוסד. באחד המכתבים ששיגר הרבי להנהלת הישיבה בלוד, הוא מספר: "כשבקרני הרה"ג והרה"ח... הרב אלי' ש'י' המכונה דר. יאנג. הודיע לי כי בתכנית הדזוינט נכנסת תמיכה לבתי ספר

למלאכה המתנהלים על ידי ישיבות באה"ק ת"ו ומהיום חלק מהן. והוסיף אשר דבר עמכם אודות ענין זה – היינו שישבת לוד תפתח מחלקה ללימוד אומנות ומלאכה – וענו לו אשר ישאלו בזה את חוות דעתו."

הרבי משיב כי בישיבה עצמה אי אפשר לכלול לימודי אומנות, אך הדבר אפשרי במוסד נפרד לתלמידים שאינם יכולים ללמוד בישיבה. ובנוגע להוצאות כספיות סומך הרבי על הרב יונג: "וכפי השיחה עם הרב יאנג ש'י', הנה שאלת ההוצאות שבזה – ישתדל בכל יכלתו, אשר תהא נפתרת על ידי הדזוינט. ובאשר להרב יאנג ש'י' השפעה גדולה בדזוינט יש לקוות אשר הדזוינט ימלא בקשה זו במילואה" (אג"ק הרבי, ח"ה אגרת א'רצו).

ואכן, הרב יונג השתדל בקרב הנהלת הג'וינט. ארגון זה אכן פרש את חסותו על בית ספר למלאכה. על כך ניתן גם ללמוד מאגרת הרבי אל הנהלת הישיבה בלוד, מט"ז סיון תשי"ב: "הנה הדזוינט ייתן כל ההוצאות הכרוכות בזה, לרבות המכונות וכו' גם שכירות בעד המורים וכו', מלבד הבניין והוצאות אכילה בעד התלמידים עצמם" (ימי תמימים ע' 432).

בשנת תשי"ד שהה הרב ד"ר יונג ב"יחידות' במהלכה מוסר לו הרבי הוראות ברורות לגבי בית הספר המקצועי, כאשר להנהלת הישיבה בלוד מודיע הרבי כי הרב יונג ביקר

ומסר לו הוראות בנושא. בסדרת ספרי "אגרות קודש" ו"ימי תמימים" מובאים עוד אזכורים רבים לקשר שבין הרב יונג לבית ספר למלאכה. בספר היובל שיצא בשנת תשכ"ב לכבוד יום הולדתו השבעים, צוינה עזרתו לבית ספר למלאכה: "בזמן האחרון נתונה דאגתו לפיתוח מוסדות תורה ומלאכה בארץ ישראל, שמגמתם להקנות ידע תורני והכשרה מקצועית לנוער הדתי, כדוגמת המוסד המקצועי בכפר חב"ד".

הרב יונג כתב והוציא לאור מספר ספרים חשובים, ולגבי אחד מהם אף קיבל את עזרת הרבי.

גם כשהיה בשנות השמונים לחייו, הוסיף לפעול גדולות ונצורות למען יהדות ארצות הברית ויהדות העולם.

בשבת חנוכה תשמ"ח נפטר והוא בן 95 שנים. הותיר אחריו בנות ונכדים ההולכים בדרכיו, דרך התורה והעשייה למען הכלל והם פזורים ברחבי תבל ומהם בארץ הקודש.

מקורות: אגרות קודש, תולדות חב"ד בארצות הברית, תולדות חב"ד ברוסיה הסובייטית, תולדות חב"ד בפולין, לצאת מן התופת, הפרדס, זכרון (גורודצקי), ימי תמימים, דורות האחרונים, ספר יובל השבעים לרב אליהו יונג, תולדות אנשי שם, תורה שלמה, תורת החינוך, הקריאה והקדושה, בטאון בית יעקב, בית משיח, מארגען זשורנאל, הצופה, אידישע ווארט, אנציקלופדיה לחלוצי הישוב, יראת ה' אוצרו, אמריקה אינה שונה, ג'ואיש סנטר מנהטן, ראיונות אישיים ועוד.